

Dél- Európa

Roland

Tartalomjegyzék

<i>Az Európai Unió</i>	<i>6</i>
<i>Használati útmutató</i>	<i>9</i>
<i>Dél-Európa</i>	
<i>Portugália</i>	<i>10</i>
<i>Spanyolország</i>	<i>16</i>
<i>Málta</i>	<i>22</i>
<i>Olaszország</i>	<i>24</i>
<i>Vatikán</i>	<i>30</i>
<i>San Marino</i>	<i>34</i>
<i>Szlovénia</i>	<i>36</i>
<i>Horvátország</i>	<i>40</i>

Szerbia 44

Koszovó 48

Bosznia-Hercegovina 50

Montenegró 54

Macedónia 56

Albánia 58

Görögország 62

Bulgária 66

Monaco 70

Andorra 72

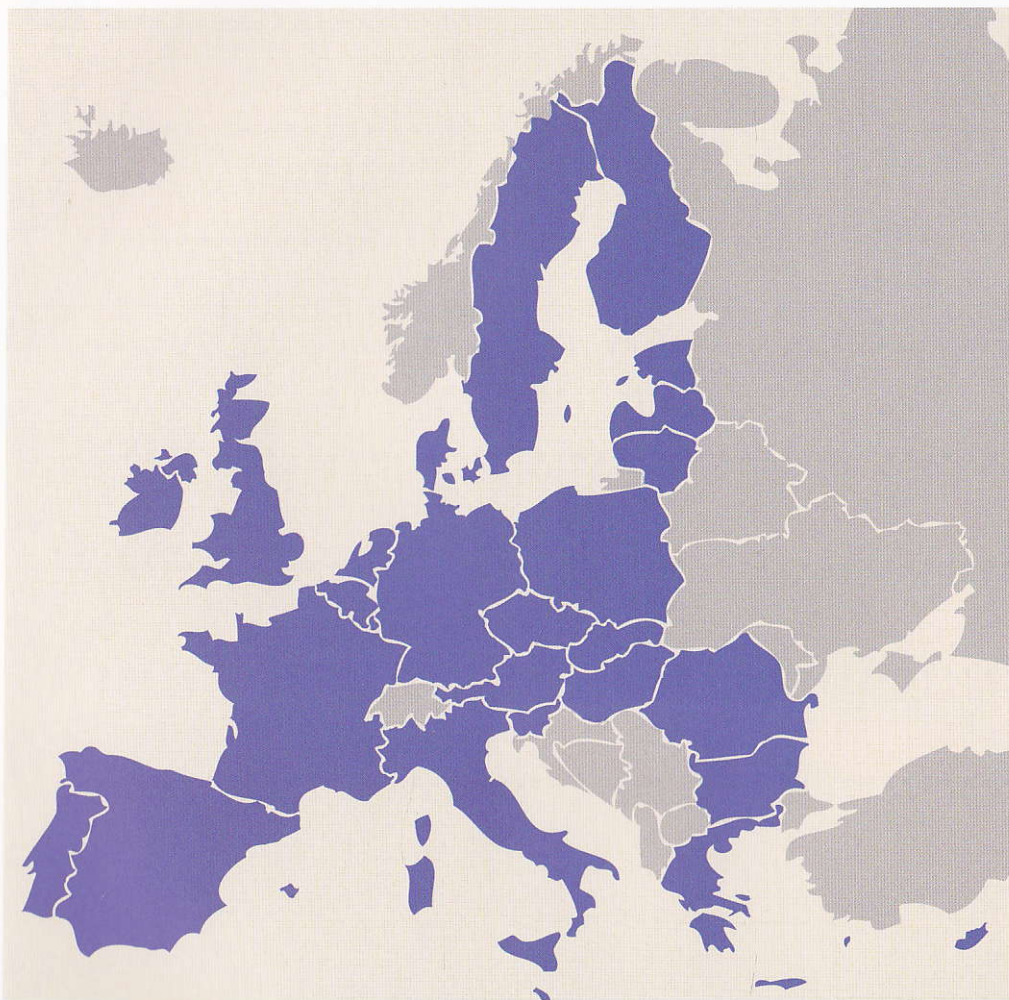
Ciprus 74

Szójegyzék 78

Betűrendes mutató. Rövidítések 80

Európai Unió

Respect pentru oamenii și cărți

■ Hivatalos nyelvek: bolgár, cseh, dán, angol, észt, finn, francia, német, görög, ír, olasz, lett, litván, magyar, máltai, lengyel, portugál, román, szlovák, szlovén, spanyol, svéd.

■ Területe: 4 000 000 km²

■ Legmagasabb pontja a Mont Blanc 4 807 m.

■ Legalacsonyabb pontja a Zuidplaspolder -7 m.

■ Természeti kincsek: földgáz, kőolaj, szén, vasérc, réz, ólom, cink, bauxit, urán, só, vízenergia, mezőgazdasági területek, erdők, halak.

■ Az Európai Unió 500 millió lakosa leginkább a katolikus, protestáns, ortodox, iszlám és zsidó vallást gyakorolja. Ezeken kívül vannak, akik semmilyen vallási felekezethez nem tartoznak, illetve olyanok is, akiknek a vallása nem ismeretes.

■ Népségét tekintve az EU Kína és India után a harmadik legnagyobb államalakulat.

■ Az 1957-es római szerződés által megalakult az Európai Gazdasági Közösség (EGK), majd az 1992-es Maastrichti Szerződés által az Európai Közösség (EK) Európai Unióvá (EU) vált.

Nagyon fontos a 2007-es Lisszaboni Szerződés is.

Az EU intézményei: Európa Tanács (a tagországok kormányfői alkotják, évente 4 találkozó), Európai Unió Tanácsa (a tagországok miniszterei alkotják), Európa Parlament (népszavazással választják 5 éves mandátumra, az unió jogszabályainak megalkotására), Európai Bizottság (minden tagországból egy biztos, az Európai Parlament által megválasztva, közösségi jogszabályokat alkotnak). Ide tartozik még az Európai Bíróság, az EU Számvevőszék és az Európai Központi Bank.

■ Az EU-nak 27 tagországa van: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Ciprus, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Magyarország, Írország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország, Egyesült Királyság és Hollandia. Jelenleg Törökország, Horvátország és Macedónia vár a belépésre, de más országok is kinyilvánították szándékukat az unióba való belépésre.

■ Európa napja május 9. (1950)

■ A schengeni övezet szabadforgalmú terület az unió tagjai számára. Itt nincs belső határőrzés. Ezt a megállapodást 1985. június 14-én írták alá. A tagországok zöme a schengeni övezethez tartozik, de vannak kivételek is, mint például Svájc, Liechtenstein, Norvégia és Izland, amelyek nem uniós tagországok, de mégis részei a schengeni övezetnek. Az Egyesült Királyság és Írország tagjai az uniónak, de nem engedélyeznek szabad bejárást a területeikre. Románia, Bulgária és Ciprus tagjai az uniónak, de még nem tartoznak a schengeni övezethez.

■ Az EU világszinten a harmadik helyen áll villamosenergia-termelésben és -fogyasztásban, második helyen kőolajfogyasztásban, 7-ik a kőolaj exportálását, illetve 2-ik az importálását tekintve, földgáztermelésben 4-ik, -fogyasztásban 2-ik.

Respect pentru oameni și cărți

■ Az 1999. január 1-jén kiadott euró két lépésben helyettesítette a pénznemeket. Először virtuális valutaként használták olyan kifizetésekhez, amelyekhez nem kellett bankjegy, sem érme. Pénz formában 2002. január 1-jén vezették be.

■ Az euró nem minden tagország hivatalos pénze. Dánia és az Egyesült Királyság nem akart az eurózónába belépni, a többi ország (többségük újonnan belépett állam és Svédország) nem felel meg a gazdasági kritériumoknak ahhoz, hogy bevezethesse az eurót. Amikor a gazdasági kritériumokat teljesíteni fogják, a hivatalos pénzüket át lesz váltva euróra. De vannak olyan európai országok is, például a volt Jugoszlávia országai, amelyek használják az eurót anélkül, hogy EU-tagok lennének.

Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)

Az 1949-ben létrehozott NATO egy politikai-katonai szövetség, melynek célja egy hatásos közös védelmi rendszer kialakítása.

Alapító országok: Belgium, Dánia, Franciaország, Izland, Olaszország, Luxemburg, Norvégia, Portugália, Hollandia, Egyesült Királyság, USA és Kanada. 1952-ben csatlakozott Görögország és Törökország, 1955-ben Németország (RFG), 1982-ben Spanyolország.

Számottevő terjeszkedés a kommunista rendszer bukása után volt Európa-szerte. 1999-ben belép Magyarország, Lengyelország és Csehország, 2004-ben Bulgária, Szlovákia, Szlovénia, Észtország, Lettország, Litvánia és Románia, 2009-ben pedig Horvátország és Albánia.

A könyv használati útmutatója

Respect pentru oameni și cărți

■ Ebben a részben megtalálod az ország teljes nevét és a rövidítést, a fővárost, az ország zászlaját és egy térképet a szükséges magyarázatokkal.

■ Ebben a részben a népességről (népesség száma, etnikumok, vallás, nyelvek) és elhelyezkedésről találsz információkat.

■ Itt megtalálod a területről, legmagasabb pontról, domborzatról, klímáról, vizekről és természeti kincsekről szóló információkat.

■ Vajon minden államnak egyforma a politikai és adminisztratív összeállítása (szervezet, államfő, kormány, törvényhozó testület, nemzeti ünnep)? Ezekre a kérdésekre választ kaphatsz ebben a részben. Ugyanitt olvashatsz a fontosabb nemzetközi szervezetekről is, amelyekhez az adott ország tartozik.

■ Minden országnak megvan a saját gazdasági jellemzője. Melyek ezek? Megtudhatod ebből a részből.

■ A világ tele van természetes vagy ember által készített csodákkal. Ezek egy része világszerte védett, nagy részüket megtalálod ebben a részben.

■ Kíváncsi vagy...? Amit ebben a részben találsz, biztosan választ ad egy csomó kérdésre, és új információk kutatására ösztökél majd téged.

■ Nem ismered az ország nyelvét, mely elvárásod, vagy melyről épp olvasol? Mindennek van egy kezdete. Te is nekivághatsz ennek a résznek a segítségével. A kifejezések az adott ország hivatalos nyelvén szerepelnek. Azok mellé a kifejezések mellé, melyek más ábécével íródtak, odaírtuk a latin betűs változatot is.

Megjegyzések

- a.) Ahol nincs külön kihangsúlyozva, a szavazás univerzális és csak 18 éven felüliek tehetik meg.
- b.) A lakosságról és területről szóló adatok fel vannak kerekítve, hogy könnyebben meg lehessen őket jegyezni.
- c.) Az osztályozás mindig az első tíz pozícióra vonatkozik, függetlenül attól, hogy milyen kategóriáról van szó.

Dél-Európa

PORTUGÁLIA

■ Portugál Köztársaság
Republica Portuguesa
Portugal
Fővárosa: Lisszabon

■ Területe: 92 000 km²

Legmagasabb pontja: Ponta do Pico (2 351 m)
az Azori-szigeten.

Az éghajlat mediterrán.

Vizei: Tejo folyó, Duero.

Kijárata van az Atlanti-óceánra.

Természeti erőforrások: hal, erdők, vasérc, réz,
cink, ezüst, arany, urán, márvány, só, szántóföldek,
vízenergia.

■ **Lakossága: 10 800 000 fő**

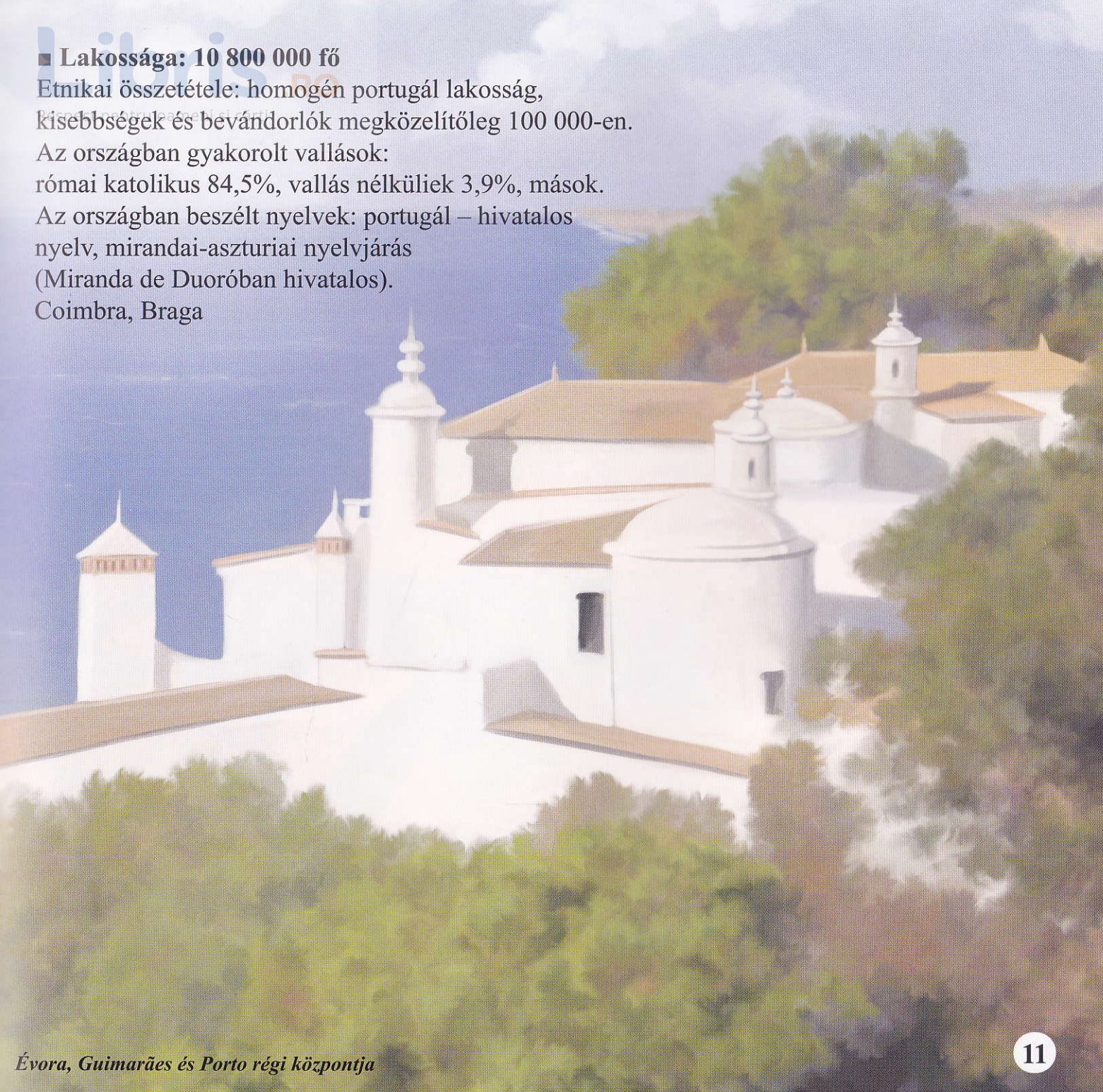
Etnikai összetétele: homogén portugál lakosság,
kisebbségek és bevándorlók megközelítőleg 100 000-en.

Az országban gyakorolt vallások:

római katolikus 84,5%, vallás nélküliek 3,9%, mások.

Az országban beszélt nyelvek: portugál – hivatalos
nyelv, mirandai-aszturiai nyelvjárás
(Miranda de Duoróban hivatalos).

Coimbra, Braga

▲ *Madeira partja*

■ 18 kerület (distrito)
és 2 autonóm régió
(regiao autonoma) – Azori-
szigetek és Madeira
Nemzeti ünnep: június 10.
(1580).

EBRD, IBRD, CE, IMF,
Interpol, NATO, OSCE,
ENSZ, WTO, schengeni
övezet, EU, UNESCO stb.

■ Köztársaság

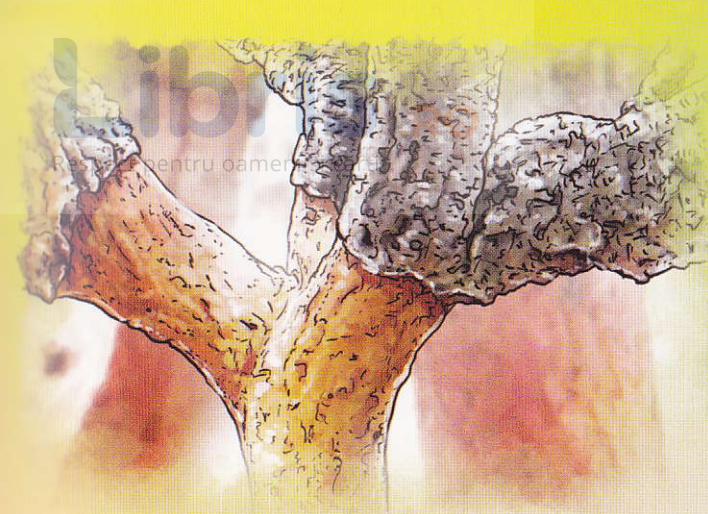
Az elnököt 5 évre választják
népszavazással.

A miniszterelnököt az elnök
választja.

A 4 évre megválasztott
parlament egykamarás.

▼ *Citrusfélék*

▲ *Paratölgy*

Lisszaboni Belem-torony ►

■ **Gazdasága:** gabona, krumpli, paradicsom, olíva, szőlő, juh, szarvasmarha, kecske, disznó, szárnyas, tejtermék, hal, ruházat, lábbeli, fűrészáru, parafa, írószerek, bor és más élelmiszer-termékek, porcelán, kerámia, üveg, hajók, idegenforgalom.
Pénznem: euró/cent.

Szent Vince szobra, Lisszabon ►